

Aktiviteter i Botanisk hage, våren 2011

APRIL

Lørdag 2.	12:00	Miljøgifter i en urban hverdag Sted: Urbygningen, Universitetet, Karl Johan Ved forskere Rolf Tore Ottesen og Ola Eggen, Norges geologiske undersøkelse.
Søndag 3.	13:00	Å fange øyeblikket i naturen Foredrag v/ Tom Schandy, internasjonalt anerkjent fotograf og forfatter, samt redaktør av magasinet Natur&Foto. Auditoriet, Zoologisk museum.
Søndag 3.	13:00	Vår i vinduskarmen Oppmøte ved drivhusene bak Geologisk museum, i nordenden av Botanisk hage. Nå kribler det i grønne fingre. Lær om såing, prikling og stiklinger. For store og små. Ved gartnere Nils Skinnarland og Anne Finnanger, NHM.
Søndag 10.	13:00	Planter fra Kina har gjort livet mer fargerikt Uten planter fra fjerne strøk ville både vårt kosthold og våre hager vært ganske annerledes. Foredrag v/ botaniker Eva Mæhre Lauritzen, NHM. Auditoriet, Zoologisk museum.
Onsdag 27.	18:00	Vår i Oldemors hage Om vårforberedelser i hagen, stell og deling av gamle stauder. Demonstrasjon ved gartner Nina Myrland, NHM. Oppmøte foran Botanisk museum.

MAI

Onsdag 4.	18:00	Møt våren i Botanisk hage Nå er den første store blomstringen i full gang i Botanisk hage! Omvisning v/ botaniker.
Lørdag 7.	12:00	Uran og radon i grunnen Alunskifer, bergartenes sorte får – v/ forsker Erik Endre, NGI. Radongass, farer og tiltak v/prof Elen Roaldset, NHM. Sted: Urbygningen, Universitetet, Karl Johan.
Søndag 8.	13:00	Våren synges inn fra trappen til Botanisk museum Vårkonsert ved Sangselskabet Guldbergs Akademiske kor. Dirigent: Sigurd Engesnes.
Onsdag 11.	18:00	Vårens vakreste eventyr Blomsterløk og knoller er det første tegnet på vårens komme. Ved gartner Lasse Køgel, NHM. Oppmøte foran Botanisk museum.
Søndag 15.	13:00	Ugress er også mat Mange av plantene som spirer i disse dager er en lite påaktet kilde til god mat. Her kan du lære å bruke av denne grønne ressursen. Foredrag v/botaniker Anna Elise Torkelsen, NHM. Auditoriet, Zoologisk museum.
Onsdag 18.	18:00	Blomstrende trær og busker Botanisk hage i full vårblomstring. Omvisning v/overgartner Oddmund Fostad, NHM. Oppmøte foran Botanisk museum.
Søndag 22.	08:00	Fuglemorgen Bli kjent med vårens fugler og deres sang i Botanisk hage. Omvisning v/zoolog Einar Strømnes, NHM. Oppmøte ved porten til Botanisk hage mot Munch-museet.
Tirsdag 24.	18:00	Adel, academia og Davidia Bli med på plante- og arkitekturvandring ved Naturhistorisk museum, og bli bedre kjent med byens viktigste hage, dens planter, bygninger og historie. Ved kunsthistoriker Bjørn Vidar Johansen, MUV, UiO og botaniker Kristina Bjureke, NHM. Oppmøte foran Botanisk museum.
Onsdag 25.	18:00	Forsommer i Fjellhagen Omvisning v/gartner Tor Salve Mjaaland, NHM. Oppmøte foran Botanisk museum.
Søndag 29.	10:00 15:00	Vårtreff i Botanisk hage For alle med litt grønne fingre. Salg av planter, omvisninger, presentasjoner av planteforeninger, kafé m.m. Ved Botanisk hages Venner. Foran Botanisk museum.

JUNI

Onsdag 2.	18:00	Ville norske planter i Botanisk hage Bevaring av truede arter - hvem er truet og hvorfor. Omvisning v/botaniker Kristina Bjureke, NHM. Oppmøte foran Botanisk museum.
-----------	-------	--

Hvorfor venn?

I denne spalten spør vi noen medlemmer om hvorfor de er med i Botanisk hages Venner.

Berit Frydenlund (bak) og **Jorid Hustveit** er ivrige medlemmer av Plantegruppa og Botanisk hages Venner, her vinterlig opptatt med pelargoniestiklinger:

– Jeg har alltid vært interessert i blomster og hadde lyst til å lære mer, sier Berit, som har bidratt aktivt i Plantegruppa i noen år og leder arbeidet med sommerblomstene. Jorid begynte i Plantegruppa for fem år siden etter å ha besøkt Vårtreffet: – Jeg har hatt stor glede av å være med i det trivelige miljøet i BhV, sier Jorid, som i år har overtatt som leder for Plantegruppa.

Berit Velsvik viser en vakker rød camellia i januarblomstring: - Jeg har alltid elsket Botanisk hage og forstår ikke hvorfor jeg ikke er blitt medlem før. Det er herlig å se plantene vokse, både i drivhusene og ute. Det føles godt å arbeide med jord og vite at en bidrar til å skaffe inntekter til gode prosjekter i hagen. Berit gikk guidekurs for tre år siden og har siden arbeidet aktivt i Plantegruppa.

Sonia Joy de Zilwa

har vært medlem av BhV en stund før hun på årsmøtet i 2010 fikk lyst til å bli med i Plantegruppa: – Min første vår var en meget positiv opplevelse, og jeg anbefaler andre å bli med i Plantegruppa. Den friske, gode atmosfæren i drivhusene med alle småplantene er helt unik! En blir kjent med andre planteentusiaster, lærer mer om planter, og det er spennende å følge med i arbeidet med nye prosjekter.

Palmebladet

Nr. 1 2011 Medlemsblad for Botanisk hages Venner

Gled deg til vårblomstringen!

Ny seksjonssjef på plass **SIDE 3**

Mye nytt i veksthussaken **SIDE 4**

Plantegruppa forbereder Vårtreffet **SIDE 7**

Palmebladet

Medlemsblad for
Botanisk hages Venner

ISSN 1503-4593
Utgave nr 1 i 2011, april
(Nr 17 siden starten i 2003)

Ønsker du bladet tilsendt på
e-post i PDF-format?
Send en e-post til:
medlem@botaniskhagesvenner.no

Redaksjonskomité

Dag Inge Danielsen, Sonia Joy
de Zilwa, Anne R. Smedsrud og
som Botanisk hages representant
Brita Stedje

Stofftips og bidrag sendes:
daginge@botaniskhagesvenner.no

Grafisk produksjon

Sigurd Østensen
Trykking: Fladby grafiske
rådgivning AS

Forsidebildet er tatt i
Fjellhagen 18. mai 2010.
Foto: Dag Inge Danielsen

Palmetegningen

Vignett-tegningen er laget av
Kaarina Aas og viser Christen
Smiths daddelpalme, *Phoenix
canariensis*, fra 1815, som vokste
i Palmehuset til 2000. Bladet har
fått sitt navn til minne om denne.

LEDER

Kjære medlem!

Flere større begivenheter preger Botanisk hage idet denne utgaven av Palmebladet går i trykken. I midten av mars leverte Statsbygg del 2 av forprosjektrapporten for det nye utstillingsveksthuset. Den handler om tekniske aspekter, som konstruksjon, energi og glassfasader, samt kostnader. Sist i april skal hele forprosjektet presenteres for Kunnskapsdepartementet. Så er det bare å håpe at pengene kommer i Statsbudsjettet for 2012, slik at grunnstenen kan legges ned til høsten – som ledd i markeringen av Universitetets 200-årsjubileum.

Du kan følge utviklingen i veksthusaken på websidene til Naturhistorisk museum, der prosjektleder Finn Ervik jevnlig legger ut oppdateringer på veksthusbloggen. www.nhm.uio.no – klikk på Botanisk hage, Veksthus og Nytt utstillingsveksthus.

Hagen har lenge hatt knapt med ressurser og få vitenskapelig ansatte. Det blir derfor et kjærkomment tilskudd til staben når ny seksjonssjef begynner 1. april. Axel Dalberg Poulsen, som kommer til oss fra den botaniske hagen i Edinburgh, har formidlet kunnskap om regnskogens økosystemer siden studiedagene i Aarhus. Vi deler hans håp om at det snart blir et regnskogmiljø også på Tøyen, i tillegg til alt det vakre og spennende som allerede finnes i Botanisk hage – og som han ser frem til å videreutvikle. Vi ønsker Axel velkommen.

Nyt våren, og husk Vårtreffet søndag 29. mai!

Med hagevennlig hilsen Dag Inge Danielsen

W W W . botaniskhagesvenner.no

Venneforeningens logo

En skjematisk tegning av frueskoarten *Cypripedium x ventricosum*, som kom som en gave fra Mandsjuria til Botanisk hage i 1937.

Botanisk hages Venner | UiO Naturhistorisk museum |
PB 1172 Blindern | 0318 Oslo | www.botaniskhagesvenner.no
Botanisk hages Venner, stiftet i 1986, har som formål å fremme kjennskap til og interesse for Botanisk hage på Tøyen i Oslo, og å styrke og støtte hagens aktiviteter. Det kan skje gjennom de midler foreningen skaffer til veie og gjennom medlemmenes aktive innsats for hagen.

HVORFOR BLI MEDLEM?

- Du støtter Botanisk hage gjennom medlemskontingenten og bidrar til at hagen kan utvikle seg videre til glede for skoleelever, studenter, forskere og publikum.
- Du mottar medlemsbladet Palmebladet, med nyheter og informasjon om Botanisk hage, vekstene og aktivitetene der.
- Du får tilbud om å delta på hyggelig årsmøte, spesialomvisninger og andre arrangementer i hagen eller med tilknytning til hagen.

HVA KOSTER MEDLEMSKAPET? Medlemskontingenten er kr 175 for enkeltmedlemmer og kr 350 for firmaer/organisasjoner.

FORENINGENS STYRE

Dag Inge Danielsen, styreleder og leder redaksjonskomité
daginge@botaniskhagesvenner.no

Björg Myklebust, styremedlem og sekretær
bjorg@botaniskhagesvenner.no

Hannelive Hjelm Bergland, styremedlem og kasserer
hannelive@botaniskhagesvenner.no

Tom Sørbo, styremedlem og materialforvalter tom@sorbo.as

Berit Frydenlund, styremedlem be-fry@online.no

Gro Trangerud, varamedlem gro@skarland.no

Jorid Hustveit, varamedlem og leder Plantegruppa jobust@online.no

Anne R. Smedsrud, varamedlem anne@botaniskhagesvenner.no

HENVENDELSER

Forespørsler av generell karakter: info@botaniskhagesvenner.no

Inn- og utmelding, adresseendring: medlem@botaniskhagesvenner.no

Axel Dalberg Poulsen
i den botaniske hagen
i Edinburgh. (Foto:
Carmen Puglisi)

Landsbydreng, regnskogsforsker og botanikkformidler

1. april tiltrer danske Axel Dalberg Poulsen som ny seksjonssjef for Botanisk hage i Oslo.

Axel karakteriserer seg selv som landsbydreng og bondeknoll, oppvokst på småøyene Oro og Møn:

– Min far var dyrlege og jeg vokste opp i en familie som drev med jakt og fiske, med dyr og urtehage rundt meg. Så jeg ble tidlig interessert i naturen og alt som vokser, minnes han.

Da Axel studerte biologi på Aarhus Universitet tilbrakte han mye tid i den botaniske hagen og veksthusene. Etter hvert ble han både omviser og kurs- og foredragsholder om truede regnskogmiljøer.

– Det er tre hovedinteresser som har fulgt meg som en rød tråd gjennom hele livet. Disse er formidling, forskning og praktisk erfaring med planter.

Axel tok doktorgrad i tropisk biologi ved Aarhus Universitet i 1993. Siden har han hatt stillinger og engasjementer en rekke steder i verden. Han har også gjennomført en lang rekke forskningsreiser og lengre studieopphold i Syd-Amerika, Afrika og

Asia. Spesielt regnskogens vekster, og ikke minst ingefærfamilien, har fascinert ham:

– Bare i denne familien finnes mer enn 1.600 arter. Mange er nyttevekster, som ingefær, kardemomme og gurkemeje. Dessuten har de fascinerende blomstring og de er vanskelige å finne og utfordrende å studere.

Axel har oppholdt seg på Borneo i mer enn to år og oppdaget mange nye arter i ingefærfamilien. – Dette kan virke smalt. Men samtidig er jeg interessert i regnskogens økosystemer og betrakter meg selv som en naturhistoriker med et stort og bredt interessefelt.

Axel har især undervisnings erfaring fra universitetene i København og Aarhus. Han var med på den store, danske Galathea-ekspedisjonen i 2006-07, som hadde som formål å stimulere forskerinteressen blant unge dansker. De siste årene har han vært ansatt ved den botaniske hagen i Edinburgh, som består av fire ulike avdelinger – i hver sine klimasone i Skottland.

– *Hvorfor Botanisk hage i Oslo?*

– Det er spennende med alt som skjer her, og ikke minst det nye veksthusprosjektet. Det passer meg godt, med min bakgrunn og erfaringer fra mange steder i verden. Jeg har også en spesiell interesse for å formidle populærvitenskapelig stoff til det store publikum, og har utviklet noen nye metoder for dette mens jeg arbeidet i Skottland.

Axel har besøkt Oslo en rekke ganger i årenes løp. Som ung arbeidet moren hans ett år i Oslo, og begge foreldrene fant stor glede i Norges storslagne og smukke natur. Så lille Axel ble tatt med på mange ferieturer nordover. Som voksen har han ledet feltarbeid med botanikkstudenter på Dovrefjell og samarbeidet med norske botanikere.

– Min viktigste oppgave i Oslo blir å gjøre mest mulig ut av de mulighetene Botanisk hage har. Å vise engasjement og skape glede er viktig for meg i alt jeg gjør. Og jeg gleder meg til å starte, sier den nyansatte seksjonssjefen.

Mange faglige avveininger

Veksthusprosjekteringen går fremover

Prosjektleder Finn Ervik har en mangesidig oppgave som Naturhistorisk museums prosjektleder for nytt utstillingsveksthus i Botanisk hage. Han planlegger innholdet i det nye veksthuset og er den fra Naturhistorisk museum som følger prosjekteringsgruppen og spiller inn til Statsbygg museets krav og synspunkter.

På årsmøtet i Botanisk hages Venner i februar redegjorde Finn Ervik for prosjektets status. Han la spesiell vekt på utviklingen den siste tiden og hvilke spørsmål ulike fagmiljøer ikke er enige om.

Siden desember 2010 har han lagt ut månedlige oppdateringer på Veksthusbloggen, som er å finne på websidene til Naturhistorisk museum under Botanisk hage. Her følger korte utdrag i kronologisk rekkefølge.

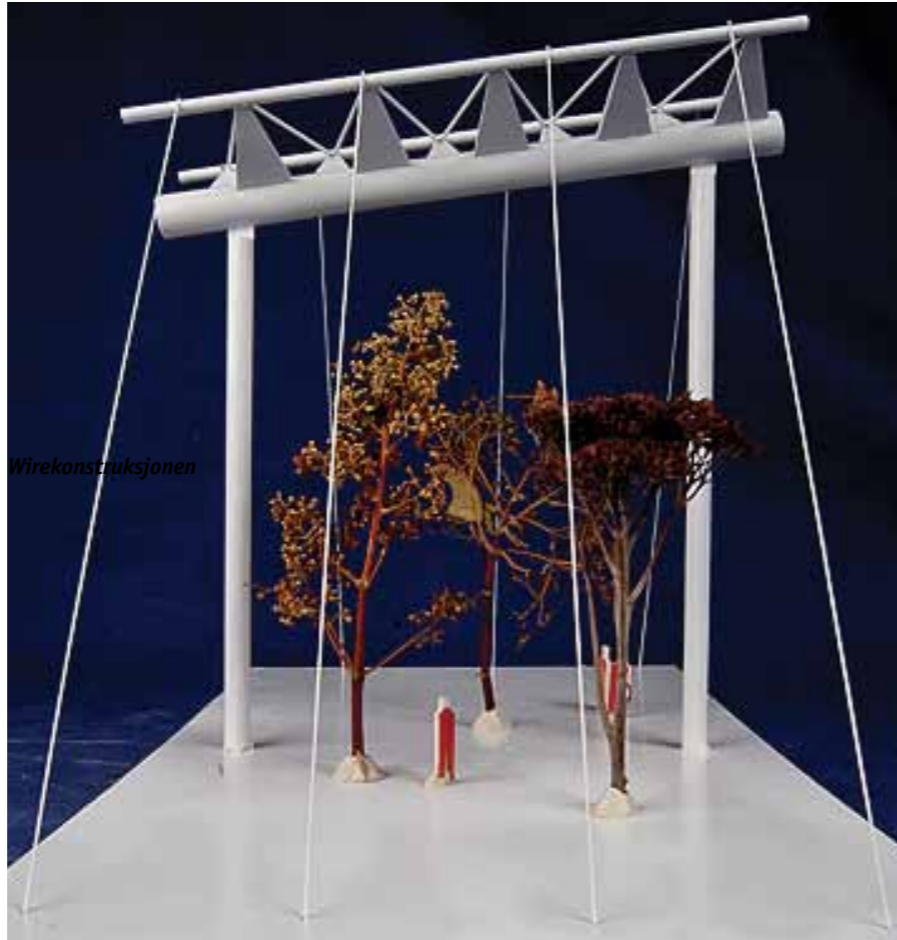
Desember 2010: To viktige avklaringer

Veksthuset får overskrifter hver gang vi får tildelt bevilgninger eller nye givere, men vi merker en nysgjerrighet fra publikum og andre om hva som skjer mellom hvert medieoppslag. Vi driver en kontinuerlig planleggings- og utviklingsprosess, og planer må justeres etter hvert som forholdene endrer seg. Alt fra finansiering til grunnforhold påvirker framdriften. To viktige avklaringer har skjedd i sommer og høst: 1. Betongtaket erstattes med åpen metall- og glasskonstruksjon

I Statsbyggs første skisseprosjekt (5. november 2009) var det planlagt en gangbane på taket av veksthuset. I det reviderte skisseprosjektet (30. april 2010) var gangbanen fjernet, men det var fortsatt et betongelement som skulle tjene som byggets «ryggrad». Dette er nå fjernet til fordel for en stilig metallkonstruksjon, som for alvor minner om en gigantisk ryggrad. Denne endringen medfører fordeler for utstillingen ved at det blir større innslipp av lys i toppen og at det blir mulig å få en mer effektiv utlufting av veksthuset.

2. Wirekonstruksjon valgt fremfor fagverk

I det reviderte skisseprosjektet fra april ble det stående åpent hvorvidt utstillingsveksthuset skal lages som fagverkskonstruksjon eller wirekonstruksjon. Fagverk i stål er den tradisjonelle måten å bygge utstillings-

Wirekonstruksjonen

Modellen viser et tverrsnitt av en liten seksjon av Veksthuset. Foto: Stein Halvorsen arkitektkontor.

veksthus på. Fagverket som består av et rammeverk av stålbjelker (som i broer og heisekraner), legger imidlertid beslag på en god del av det indre volumet, skygger for innkommende lys og krever mye vedlikehold i et fuktig og varmt miljø.

Da forprosjektet skulle starte i august, ble derfor wirekonstruksjon valgt som løsning. Denne består av en ryggrad som hviler på en innvendig rekke av søyler. Fra ryggraden er wirene spent ut som barduner, og det er disse som holder hele fasaden bestående av glassplater. Wirekonstruksjonen blir mer transparent enn fagverkskonstruksjonen, men er også mer krevende å bygge. Det finnes ikke noe lignende bygg som kan brukes som forbilde.

Januar 2011:

Leveranse utsettes til slutten av april

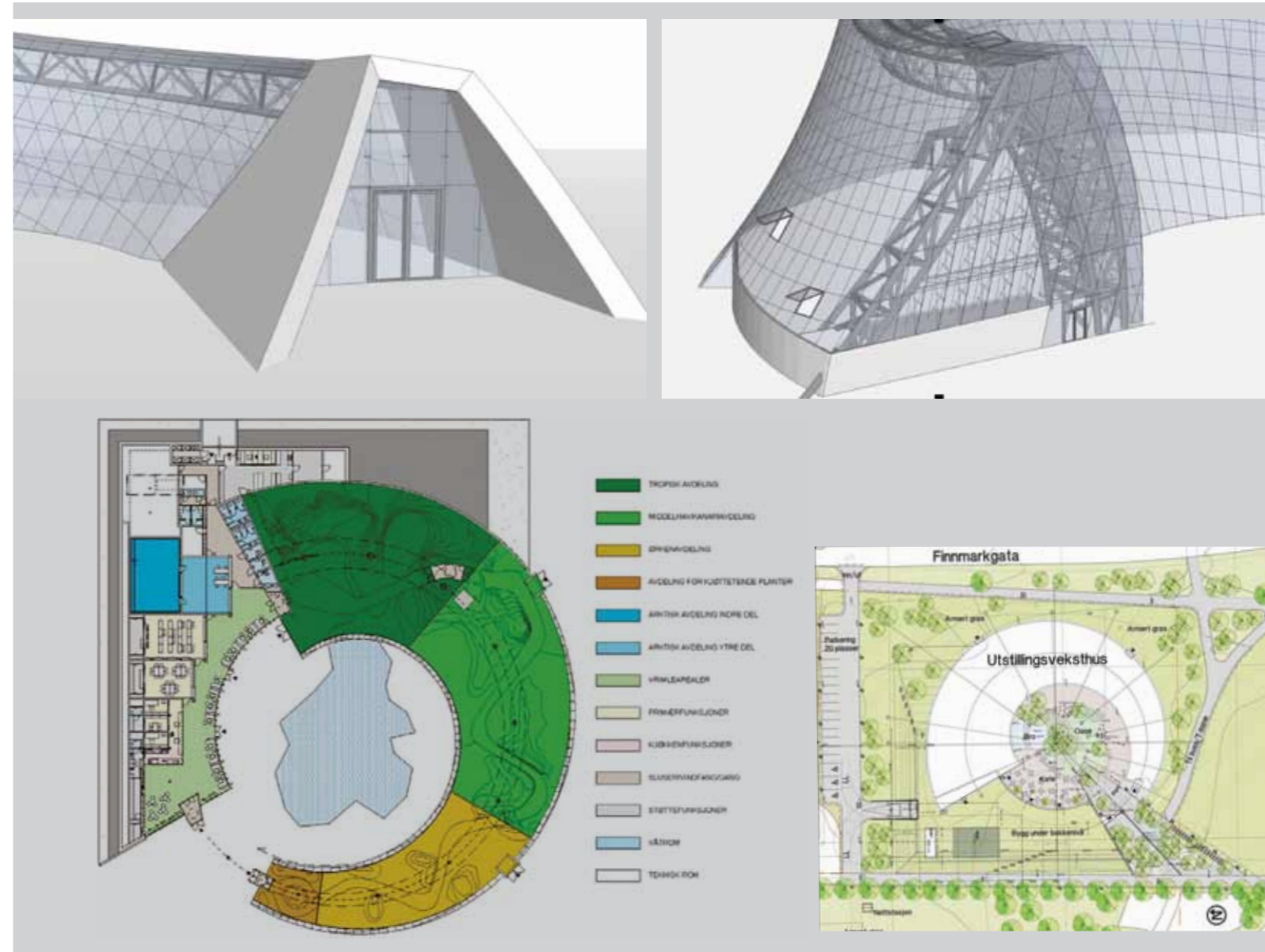
I slutten av oktober ble UiO orientert om at Statsbygg så seg nødt til å utsette leveransen av forprosjektet med en må-

ned, til 15. februar 2011. Det er den vanskelige prosjekteringen av glassfasade og bærekonstruksjon som krever ekstra tid. I desember kom melding om en ytterligere forsinkelse, denne gangen til 29. april. Det er nå imidlertid klart at Statsbygg skal levere kostnadsrammer for prosjektet i tide før regjeringens marskonferanse. Vi er derfor fortsatt optimister med hensyn til å komme på Statsbudsjettet for 2012.

Februar 2011:

Forprosjekt, del 1, foreligger

Statsbygg sendte tidlig i februar til Universitetet del 1 av forprosjektet som skal inneholde en komplett rapport for servicearealet, men en ikke ferdigstilt rapport for utstillingsarealet. Det konkluderes med at wireløsningen i glassfasaden er byggbar, men at alle løsninger ikke er avklart. Disse skal avklares i forprosjektets del 2, som tar for seg prosjektering og kostnader for selve veksthusdelen. Del 2 skal etter

De to øverste tegningene er hentet fra forprosjektets del 2, som ble offentliggjort 15. mars i år. Under t.v. en planskisse fra forprosjektets del 1, som ble klar tidlig i februar i år. Mørk grønn er tropisk avdeling og blått arktisk avdeling. Under t.h. en tegning fra 2009, som ikke er helt oppdatert, men den viser veksthusets beliggenhet i forhold til de omkringliggende gatene. Alle tegninger: Stein Halvorsen arkitektkontor.

planen være ferdig 8. mars 2011. UiO er optimister med hensyn til å få veksthuset på Statsbudsjettet for 2012.

Realistisk regnskogsmiljø

Finn Ervik fikk spørsmål om når han regner med at det nye veksthuset står ferdig, på Venneforeningens årsmøte.

– Vi håper på byggestart tidlig neste år, og at bygget skal stå ferdig til innvielse når Botanisk hage feirer 200-årsjubileum i 2014. Og vi håper at plantene skal være på plass i løpet av 2014 og 2015.

Ervik håper å få plass til høye palmer i det største av rommene, som skal presentere et regnskogsmiljø.

– Trekroner med epifytter, realistisk skogbunnvegetasjon, dam og bekk er noe av

det vi vil presentere. Kanskje kan vi også få inn sommerfugler og frosker.

I følge de siste planene blir det arktiske rommet 80 kvadratmeter, med hundre prosent kunstig styring av klimaet. I tilknytning til dette kommer et undervisningsrom, mens det ikke blir plass til auditorium.

Problemstillinger som har vært diskutert underveis er utfordringer i forbindelse med hvor dypt man kan grave, og også den nøyaktige plasseringen på tomten mellom Monrads gate og Finnmarksgata, utenfor gjerdet, der det nå er fotballøkke. Det viser seg nemlig at grunnvannsstanden er på bare 1 meter, og en kommunal kloakkledning gjorde at man måtte justere plasseringen.

– Et hett stridsspørsmål har også vært hvilken type glass som skal brukes, om det

skal være to- eller trelags. Også alternativer for solenergifangst og oppvarming har vært heftig diskutert. Dette er kompliserte spørsmål, med svært mange variabler, så det er ikke gitt at det ene alternativet er mer miljø-, plante- eller publikumsvennlig enn det andre. I det hele tatt er det mange avveininger som må gjøres av Statsbygg. Vår oppgave er å stille krav og komme med innspill som kan danne grunnlag for et mest mulig funksjonelt bygg, fortalte Ervik til årsmøtet.

– Det finnes ikke noe tilsvarende bygg noe sted i verden. Det gjør selvsagt prosjektet krevende, samtidig som vi håper at resultatet skal bli et spektakulært og funksjonelt veksthus som kan tiltrekke seg publikum, skoleklasser og studenter fra fjern og nær!

010

Husk å melde adresseforandring – og betale kontingenten!

Medlemskap i foreningen løper til det blir sagt opp skriftlig. Send oss en beskjed på medlem@botaniskhagesvenner.no – eller til postadressen oppgitt på side 2, dersom du ikke lenger ønsker å være medlem.

Det samme gjelder for adresseforeninger, både e-post og fysisk adresse.

Hvis ikke vi får beskjed om din nye adresse, kan vi heller ikke holde deg oppdatert. Vi sender ut Palmebladet på papir to ganger i året, samt årsmøteinnkalling i januar. Ellers sender vi e-post.

Giroblankett for betaling av årskontingent følger med denne utgaven av Palmebladet. Kontingenten er den samme som i fjor, nemlig 175 kr for enkeltpersoner og 350 kr for foreninger/organisasjoner.

Følg oss på Facebook og web

Vi har lenge hatt egne websider på www.botaniskhagesvenner.no. Nytt av året er at vi også har en offisiell side på Facebook, der vi vil legge ut informasjon om våre arrangementer og aktiviteter. Ellers kan du følge med på hva som skjer i hagen og på Naturhistorisk museum på websidene til Botanisk hage, som du finner på www.nhm.uio.no.

Her kan du også følge med på veksthusbloggen – se under Veksthus. Du kan også benytte Plantefinneren, hvis det er spesielle arter du er på jakt etter. Skriv inn norsk eller vitenskapelig navn, eller deler av navnet, og du vil få opp et kart over hagen som viser hvor planten eller treet vokser.

Gled deg til vårblomstringen!

Sist høst ble det satt ned mye løk ulike steder i hagen, slik at vårblomstringen i år ventes å bli ekstra fin. I anledning universitetets 200-årsjubileum er det også planlagt nye og dekorative bed med sommerblomster, blant annet der hvor det tidligere har vært rosebed mellom Geologisk og Zoologisk. I området ved Tøyen hovedgård kommer flere nye beplantninger med Kleopatras nål, *Eremurus robustus*.

Bli med på omvisning!

I hele mai, juni, juli og august kan du bli med på BhVs åpne omvisninger i hagen hver søndag. Start kl 12.00 og 14.00 ved Botanisk museum.

Asketrær fjernet på grunn av aggressiv sjukdom

I 2010 ble det fjernet flere asketrær i Botanisk hage fordi man oppdaget sjukdomsskader. Dette gjaldt trær som sto mellom Gamlehaugen og Fjellhagen.

–Slikt blir tatt meget alvorlig. Infiserte trær må destrueres, forteller botaniker Kristina Bjureke på Naturhistorisk museum.

Den aggressive askeskuddsjuken fører til at kronen visner på gamle asketrær og at unge trær dør. Angrepne trær blir ikke friske igjen. Ask fikk derfor status som nær truet i Norsk rødliste 2010.

– Sjukdommen har de siste årene spredt seg eksplosivt. Ved utgangen av 2010 var store deler av Nord- og Mellom-Europa rammet, forteller forsker Venche Talgø ved Bioforsk.

Tidlig på 1990-tallet ble det oppdaget økende askevisning i det nordøstre Polen. Etter hvert har sjukdommen spredt seg, og hvert år blir den påvist i nye områder. I Norge fant Bioforsk tydelige visnesymptomer på ask første gang i 2006, og det ble i 2008 påvist at det var samme sjukdom.

– Det ble lenge spekulert i årsaken. I 2009 mente man det var sekksporesoppen *Hymenoscyphus albidus*, men i 2010 ble det

fastslått at sjukdommen skyldes en ny art i den samme soppseleksen, *Hymenoscyphus pseudoalbidus*, sier Talgø.

– Da hadde vi i Norge fått askeskuddsjuken over det meste av Østlandet og Sørlandet. Den er fortsatt på fremmarsj i Norge og Europa, så det er all grunn til bekymring. Det er stor forskningsaktivitet i mange land. Det siste året er det registrert askeskuddsjuke på andre arter enn vanlig ask, *Fraxinus excelsior*.

– Noen gode råd til hageeiere som oppdager sjuk ask?

– Generelt er det bra å fjerne sjukt materiale i vinterhalvåret når temperaturen er for lav til at soppsporer blir produsert. Smittefare er da minst. Materialet må ikke males opp til flis for direkte utlegging. Det sikreste er å brenne alt sjukt materiale. Redskap som blir brukt bør desinfiseres. Sakser og annet kan dyppes/sprayes med ei blanding av vanlig husholdsklor og vann (1 del klor i 9 deler vann), sier Talgø.

DAG INGE DANIELSEN

Ask angrepet av askeskuddsjuke. (Foto: Venche Talgø, Bioforsk)

Berit Frydenlund (sommerblomster), Berit Nyrud (leder stauder), Jorid Hustveit (leder Plantegruppa og sommerblomster), Berit Velsvik (stauder), Andrea Patey (urter) og Bjørg Myklebust (spesialplanter). Ikke til stede: Marit Karlsen (leder urter), Tom Sørbø (materialforvalter), Tirill Bonnevie (IT-ansvarlig).

Klatreplanter, kanna og duftpelargonier til Vårtreffet

Vi er nå i gang med sesongen 2011, med litt røkeringer i ledergruppa. Marit Karlsen har gått av som leder av plantegruppa etter to år. Hun fortsetter som før som leder for sitt hjertebar, urtene.

Vi har de siste årene lagt mer vekt på spesialplanter og som følge av dette fått en ansvarlig for dette området, nemlig Bjørg Myklebust.

Vi har de siste årene ikke bare mottatt planter fra hagen men også hatt en større egenproduksjon. Dette er også planter som ofte trenger litt tid på seg og vi har vært så heldige at Botanisk hage har kunnet avse plass til oss på helårsbasis.

Vi gleder oss til en ny sesong, og selv om Vårtreffet virker langt fram i tid, vet vi at den dagen kommer fort. Vi prøver hele tiden å utvikle sortimentet. Det er van-

skelig å love noe før frøene spirer, men vi kan love at vi kommer til å ha kanna og et utvalg av duftpelargonier, som tidligere år har vært svært populære.

Det kommer også til å bli noe mer ett-årige klatrere som har vært veldig etterspurt. Og når det gjelder sommerblomster prøver vi å tenke på at Botanisk hage ligger midt i byen og derfor finne gode balkong- og krukkeblomster.

Hovedmålet vårt er Vårtreffet og det å få inn penger til gode formål i Botanisk hage. Men det er også viktig at vi har det hyggelig sammen. De fleste som er med i

plantegruppa stiller opp fordi de har interesse for planter. Vi synes at vi er heldige som kan holde på med en hobby, treffe likesinnede og samtidig samle inn penger til noe vi anser som et godt formål.

Vi arrangerte vårens *bli kjent*-treff 2. mars. Men det er ikke for sent å bli med i vår dugnadsgjeng. Lurer du på om dette er en aktivitet som passer for deg, er du velkommen innom i Forsøksavdelingen, lengst nord i Botanisk hage, mandag–torsdag kl 11-14 samt onsdag og torsdag kl 17-20.

JORID HUSTVEIT
LEDER FOR PLANTEGRUPPA

Tips om frøinnsamling og såing av stauder

Berit Nyrud har mange års erfaring med dyrking av flerårige pryddplanter. I forrige utgave av Palmebladet delte hun noen tips og råd. Her kommer fortsettelsen. En lengre oversikt finner du på våre websider www.botaniskhagesvenner.no – Plantegruppa.

Irisfamilien: Irisfrø kan være trege til å spire. Det enkleste er å så ute i pott. Det kan ta lang tid før de spirer, noen ganger et år eller to. *Sisyrinchium* – sivlillje, uregelmessig spiring, høstså og la dem stå ute. **Kattostfamilien:** I

kattostfamilien finner vi storkrossene og kattostene, som alle er greie både å samle frø av og så. De spirer lett fra frø sådd om våren og har store frøplanter som vokser fort. **Klokkfamilien:** Klokkene er lette å samle og dyrke. De setter ofte rikelig med frø som spirer uten noen spesiell behandling. **Korgplantefamilien:** Mange av våre hageplanter kommer fra korgplantefamilien. Vanligvis er det enkelt å sanke frø. Mange har frø med fnokk, som hos løvetann. Noen sorter har svært små frø,

for eksempel Rudbeckia (gul solhatt). Echinacea, rød solhatt, har ganske store frø som ligger mellom piggene i midtdelen. **Korsblomstfamilien:** Mange av de putedannende, vårblomstrende steinbedplantene tilhører korsblomstfamilien. De spirer vanligvis lett. **Leppeblomstfamilien:** En del hageplanter og mange krydderurter. Sås om våren, spirer oftest lett. **Maskeblomstfamilien:** Vi har endel planter fra maskeblomstfamilien i hagene våre. De produserer rikelig med små frø.

Revebjellene er vanligvis enkle å så og spirer fort. De selvsår seg også. *Verbascum* (kongsløys) pleier å være greie. *Penstemon*, *Calceolaria* og *Veronica* kan med fordel sås om høsten. **Nøkleblomstfamilien:** Noen primulasorter spirer lett, men andre bør sås om høsten, slik som etasje-, japan-, rosen- og fjellprimula, og aurikler. *Dodechateon* (gudeblomst) har harde frøskall, spirer også lett hvis den sås om høsten. Plantene visner ned etter en stund om våren, men er ikke døde, og kommer tilbake neste år.

Mørk kongsslys med melkongsslys i bakgrunnen. Alle foto: Anders Often

Filtkongsslys.

Sommerfuglbusk.

Villblomster ved Operaen:

Et stykke bynatur i én akt

En sensommer ettermiddag tidlig oktober 2010 går en liten gruppe forventningsfullt i retning av operahuset. Ikke for å høre musikk, men på oppdagelsestur for å se hva som finnes av planter på en liten blomstereng langs operahusets østvegg – nær Akerselvas bredd i Bjørvika.

En smal stripe med opprinnelig vegetasjon, en skrånende veikant med gress og blomster har blitt stående igjen som en liten rest av et opprinnelig grøntområde fra tiden før det store hvite marmorbygget ble reist.

Anders Often, botaniker ved NINA (Norsk institutt for naturforskning) er turlleder for en av Norsk Botanisk Forenings bybotaniske tirsdagsvandring. I dag har åtte planteentusiaster møtt opp for å oppleve og lære mer om plantelivet. Plantene på det aktuelle feltet har vært studert tidligere på sommeren, og det er blitt funnet hele 131 forskjellige arter. Terrenget skråner lett mot øst, og jorda er relativt tørr og hard med noe leire.

Gruppen går sakte gjennom området, og den ene etter den andre av plantene som fanger interesse blir sett nærmere på. Anders forteller om plantene og svarer på spørsmål. Noen av plantene er relativt

vanlige, som skogkløver, filtkongsslys og harestarr. Andre viser seg å være ganske sjeldne og av spesiell interesse, som byvortemelk og gullkløver. Plutselig kan det dukke opp små overraskelser, som en liten overlevning fra en gammel hage – en knøttliten irisplante, en rosa- og hvitblomstret moskuskattost.

Like før vi kommer til søndre ende ser vi noen store kongsslysaktige, lysegule blomster som rager meterhøyt over bakken og ennå har en del lysegule blomster på de kraftige stenglene, i tillegg til høstens frøkapsler. Et vakkert syn! Denne er sjelden, for det er melkongsslys som vokser her, en type kongsslys som nesten aldri sees i Oslo-trakten.

Turen avsluttes etter et par timer, og det har begynt å bli mørkt og kaldt. Snart kommer senhøst, vinter og hvile for alle plantene. Bare gule strå og brune blader vil stå igjen, for senere å bli dekket av snø

inntil vårsola tryller frem liv på nytt.

Tenk om denne lille blomsterengen bak operahuset i Bjørvika kunne få lov til å fortsette å stå som nå, med sitt mangfold av planter som har trives der gjennom lang tid. Det kunne være en liten villbotanisk hage, en vakker kontrast til det majestetiske hvite marmorbygget – en rest av opprinnelig vegetasjon på stedet som kunne gi spennende perspektiver til gammelt og nytt. Noen vakre, store natursteiner, gjerne av en passende norsk 'nasjonalstein', kunne settes i begynnelsen og i slutten av feltet. Her kunne det være et innfelt skilt med plantenavn, kanskje også med bilder.

Med varsomhet og relativt lave kostnader kunne den lille blomsterengen bevares som et vakkert, interessant og inspirerende sted å gå tur. Selv om andre planer sannsynligvis er lagt for området, er det lov å drømme om at vi får beholde en liten stripe med villblomster i Bjørvika.

SONIA JOY DE ZILWA

Digitalisering av herbariene

Bygget vi kaller Botanisk museum er en av tre museumsbygninger ved Naturhistorisk museum i Oslo, men det er ikke et museum i ordets vanlige forstand.

Noen av de eldste herbariebeleggene er fra tidlig på 1800-tallet. Disse to er samlet av Christen Smith i Oppland. Smith var Norges første professor i botanikk og første bestyrer for Botanisk hage på Tøyen. Bak ses en av de gamle plantepressene som fortsatt er i bruk. (Foto: DID)

Med museum tenker de fleste på et sted hvor man kan se noe som er utstilt. Så ikke her.

Vi har ingen utstillinger som er åpne for publikum. Før stilte vi ut Dagny Tandens botaniske illustrasjoner, men dette er nå flyttet til det nye biblioteket i Geologisk museum.

Om vanlig publikum ikke er så ofte innom museet vårt, har vi stadig besøk av forskere fra inn- og utland, som er interesserte i herbariesamlingene våre. Selv om bygget ikke innbyr til besøk, ønsker vi at folk skal få glede av all informasjonen som er samlet gjennom århundrer hos oss.

Det er en av grunnene til at vi bruker mye tid og ressurser på å digitalisere samlingene våre. Vi skriver inn etikettinformasjon fra funn som er gjort flere hundre år tilbake og frem til i dag. Disse dataene blir tilgjengeliggjort på internett gjennom

GBIF (Global Biodiversity Information Facility) og artsdatabanken, slik at man kan søke seg frem til det man er interessert i.

Som beskrevet i forrige nummer av Palmebladet, er samlingene på Botanisk museum delt opp i flere ulike delsamlinger. Disse har per i dag ulik grad av digitalisering. Vi rekker ikke alt og må prioritere strengt. Det viktigste er å registrere våre nordiske samlinger, Norge inkludert!

I karplanteherbariet har vi så langt brukt databasen HERB utviklet av Oddvar Pedersen, men i disse dager går vi over til en database som er utviklet av universitetsmuseenes IT-organisasjon (MUSIT). Det enestående med HERB var at alle landets store herbarier brukte den, slik at vi enkelt kunne få ut nasjonal informasjon, og ikke bare informasjonen til det enkelte museum. Dette håper vi også å få til med den nye databasen.

Så langt har digitaliseringen hos oss bestått i å gjengi informasjonen på etikettene, men i skrivende stund holder vi på å bestemme om vi skal fotografere eller scanne bilde av selve planten på herbariearket. I mange tilfeller holder det å sende et bilde når utenlandske forskere vil låne herbariemateriale av oss. Å sende planter vil uunngåelig føre til slitasje på plantene, og vi har mistet mye materiale opp gjennom årene fordi institusjoner ikke leverer tilbake lånt materiale.

Det første vi kommer til å avfotografere er type-materialet vårt, fordi det er det mest verdifulle materialet vi har. Hva en type er, og hvorfor det er så verdifullt, kommer vi tilbake til i en senere utgave av Palmebladet.

Bok om Botanisk hage på trappene

I løpet av forsommeren håper Botanisk hages Venner og ledelsen i Botanisk hage å få utgitt den første publikumsboken om hagen. Boken er ment som en innføring i hva som finnes i Botanisk hage på Tøyen. Den får tittelen «Botanisk hage – en oase i Oslo» og er tenkt både for ukjente førstegangsbesøkende og faste hagegjester som vil vite mer om Botanisk hages historie, veksthusene og de ulike avdelingene – og litt om hva som vokser i de forskjellige avdelingene. Formålet er dels å gi den besøkende et enda større utbytte av besøket i hagen og dels å stimulere til gjenbesøk.

Boken blir å få kjøpt i museumsbutikkene på Naturhistorisk museum. Hvis alt går etter planen, vil den også bli å få kjøpt hos vanlige bokhandlere. Tekstene er skrevet av bl.a. Liv Borgen, Brita Stedje, Kristina Bjureke, Oddmund Fostad og ansatte i Utadseksjonen.

Fortsatt god økonomi i Botanisk hages Venner

Her følger noen nøkkeltall fra det reviderte regnskapet for Botanisk hages Venner for året 2010, godkjent av årsmøtet 8. februar. Tallene i parentes gjelder 2009. Brutto inntekt Vårtreffet, eks. nye medlemskap: kr **353.455 (301.815)**
Inntekt Norsk Tipping, Grasrotandelen: kr **9.727 (ikke sammenlignbart)**
Brutto inntekt omvisninger: kr **40.500 (44.500)**
Brutto inntekt Urtehagens dag: kr **4.125 (2.150)**
Brutto inntekt Julemarkedet: kr **10.805 (16.817)**
Sum driftsinntekter: kr **620.882 (572.083)**
Driftskostnader totalt før avsetninger: kr **315.131 (274.440)**
Inntektsført medlemskontingent: kr **203.370 (201.750)**

Antall registrerte medlemmer ved årsskiftet var **1.432**. Avsetninger i 2010: kr **100.000** til fremtidig drikkefontene og kr **100.000** til fremtidig barneaktivitetsområde i Botanisk hage.

På foreningens konto for veksthusfondet var innestående beløp i januar kr **837.648**. Dette er en økning på kr **140.876** siden forrige årsskifte. Økningen består av kr **100.000** overført fra driftskonto, kr **19.726** i renter og kr **21.150** innbetalt av våre medlemmer. Tusen takk til alle som på ulike måter har bidratt til å styrke foreningens økonomi og derigjennom aktivitetene i Botanisk hage!

Kanna – storslagen og eksotisk!

Kanna er et eksotisk innslag i enhver hage, og du kan også få den til å trives i krukke.

Venneforeningen satser på å selge mange av dem på årets Vårtreff, søndag 29. mai i Botanisk hage.

Kannafamilien (latin: *Cannaceae*) omfatter 55 arter, alle hjemmehørende i Mellom- og Sør-Amerika. De kanna'er vi planter i hager i dag er et resultat av mange års krysningsforsøk.

Bladene er ofte store og imponerende. Kraftige, høye blomsterstilker med praktfulle blomster som kan minne litt om gladiolus. Med opprinnelse i regnskogene er kanna blitt en populær blomst i hager og parker i Europa, som et ildfullt og dekorativt innslag.

Kannaen blomstrer vanligvis fra juli/

august til oktober. Fargespekteret i blomstene går fra mørkerødt til rosa og gult. De egner seg flott som frittstående planter i gruppe, eller i samplanting med andre arter, som f eks georginer, hvor den blir et midtpunkt.

Kanna liker mye sol og næringsrik jord. Den må ikke stå i skygge. På Østlandet kan den plantes ut i siste del av mai. Den bør få rikelig med gjødsel og vann.

Siden Kanna ikke tåler frost, må rotknollen tas inn om høsten. Den bør overvintres på et kjølig men frostsikkert sted i litt tørr jord. I mars er det på tide å plante om rotknollen og vanne, slik at den begynner å lage skudd.

Gartnerne til Kreta for å studere og samle frø

9. april reiser 14 ansatte i Botanisk hage til Kreta på studietur. Turen ledes av overgartner Oddmund Fostad og varer ei uke.

I tidligere tider var det vanlig at ansatte i hagen reiste ut i den store verden på ekspedisjoner for å hente inn nytt plantemateriale. I dag kommer mye av dette via frøbytte med andre botaniske hager.

– Selv om man i dag har lettere tilgang på plantemateriale, er det viktig for en botanisk hage å hente materiale på det naturlige voksestedet, forklarer Oddmund Fostad, og tilføyer:

– Mange av artene som er hjemmehørende og bare vokser på Kreta, er ikke å oppdrive via frøbytteordningen. Informasjon om det naturlige voksestedet gir dessuten en enestående kunnskap, som er med på å gjøre det enklere å etablere nye arter på Tøyen. En slik studietur gir oss derfor verdifulle kunnskaper på flere plan.

Det er planlagt innsamlingsturer hver dag i så mange naturområder som mulig på vestre Kreta, bl.a. til landsbyene Sirkari og Polyrinia. I Imbrosravinen, som ligger ned mot sørkysten av Kreta, finnes mange interessante planter, bl.a. flere endemiske (stedegne) og søregeiske arter. Området rundt Idafjellene skal også besøkes, og her håper deltakerne på å oppleve en rekke orkidearter og iris i blomst.

På høysletten Omalos vokser anemoner og ville tulipaner i skjønn forening. Fra dette området og nordover kan man oppleve kastanjelunder og makivevegetasjon. Lengst vest på Kreta skal turdeltakerne studere floraen langs den lange stranden ved Falassarna. Her vokser flere endemiske arter.

Styret i Botanisk hages Venner har mottatt en søknad om støtte til studieturen og har svart at et tilskudd vil bli utbetalt i ettertid.

Orkideer i natur og hage

AV VESLA VETLESEN

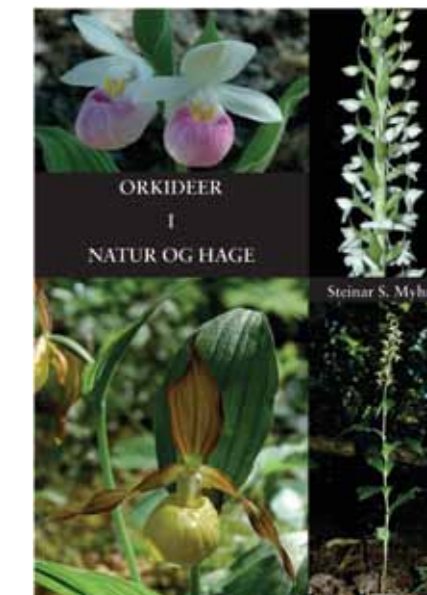
Så har vi også i Norge fått en bok om våre viltvoksende orkideer, noe mange land lenge har hatt. Steinar S. Myhre har trålet skog og mark, strender og høyfjell på jakt etter disse fascinerende plantene, og resultatet er blitt boka «Orkideer i natur og hage». Forfatteren har bakgrunn som skog- og naturoppsynsmann og er leder av Norsk Orkideforening.

Han omtaler våre 42 arter/underarter og beskriver dem slik de ser ut der de vokser. Det er gjort med blick for både helhetsinntrykket og detaljer uten å drukne i for mange dikkedarar. Gode fotos følger teksten. Med dette hjelpemiddelet mener vi å kunne gjenkjenne dem når vi finner dem ute. Men når vi kommer til kryssingene mellom de ulike artene, er det ikke så lett lenger – og det er det jo heller ikke for botanikerne.

Å dyrke hardføre orkideer i hagen er ikke en utbredt hobby hos oss. Men Steinar S. Myhre, som har mange års erfaring, mener at dette er noe som en hageentusiast gjerne kan gi seg i kast med. Han innprenter en god regel: Ikke hent dem i naturen. Mange av våre ville orkideer er fredet eller ført opp på rød liste over truede arter. Det er mulig å kjøpe kunstig formerter planter i noen av våre gartnerier eller fra utlandet når alle importformaliteter er i orden. Boka gir gode dyrkingsråd til den som vil prøve seg.

Boka omhandler også orkideenes systematikk, deres finurlige formeringsorganer og samspillet med insektene. Her gis referanse til Darwin og hans forutsigelse om at når den afrikanske orkideen *Angraecum sesquipedale* har så lang spore (sesquipedale betyr 1½ fot), så må det finnes en nattsvermer med like lang sugesnabel for å nå ned til nektaren i sporen. Denne svermeren ble senere funnet, en *Xanthopan morgani* som fikk tilnavnet *s.p. predicta* (som betyr forutsagt). I bokas tekst er betegnelsen *predicta* havnet i orkideens navn i stedet for i insektets, hvor det hører hjemme.

Blant de mange hageorkideene som boka omhandler, er også *Cypripedium x ventric-*

Boka er utgitt på Orkideforlaget. Innbundet, 194 sider, kr. 350. Den kan bestilles fra: www.cypripedium.info eller kjøpes hos bokhandleren.

sum. Det er denne som er modell for logoen til Botanisk hages venner. I 1937 ble en hvit form av denne hybrid gitt i gave fra herr Smirnoff i Mandsjurja. Den gledet oss i mange år fram til tidlig på 1990-tallet da den syknet hen og døde. I Botanisk hage blomstrer *Pleione limprichtii* og *Cypripedium parviflorum*, begge omtalt og avbildet i boka. Men det ville være fint med noen flere uteorkideer. Hva med litt marihånd i plenene og nattfiol under trærne? Kanskje kan denne boka oppmuntre til noen nyanskaffelser.

Marisko i bed.

FOTO: STEINAR S. MYHRE

Frø av klinte ble samlet i Vestre Slidre i Oppland i 2010. Dette er en art som tidligere var et vanlig ugras, men som nå sjelden ses i Norge. – Vi håper at frøene er spiredyktige, slik at vi kan vise planten ute i Botanisk hage, sier Kristina Bjureke. Foto: Per Aas.

Frø, frø og mere frø

I 2010 fikk vi økonomisk støtte fra Botanisk hages Venner for å samle frø fra høyereliggende strøk.

Frø ble også samlet inn i Osloregionen, spesielt fra øyene i Indre Oslofjord. Andre botaniske hager i Norge og botanikere har også samlet frø fra planter i deres respektive regioner.

Frømaterialer trengs til ulike formål:

1. Til Fjellhagen ønsker vi flere arter av norske fjellplanter fra frø med kjent opprinnelse.

2. Vi utvider Oslosryggen med et areal for bevaring av truede arter fra utvalgte naturtyper.

3. Frø til ex situ bevaring. Dette er frø fra truede arter som er med på Norsk Rødliste. Data om vokseplass registreres nøye, deretter renses frøene og lagres i fryser. For å få mer kjennskap til spiredyktighet og lagringstid har Botanisk hage kjøpt en inkubator. Vi vil innen

kort tid starte spireforsøk på utvalgte arter.

4. Frø til vår frøkatalog som andre botaniske hager i hele verden kan nyttiggjøre seg.

Vi vil takke for støtten til frøinnsamling høsten 2010!

KRISTINA BJUREKE OG TOR SALVE MJAALAND

Naturhistorisk bibliotek – åpent for alle

Enhver vitenskapelig institusjon trenger et fagbibliotek for forskere, studenter og konservatorer.

På Naturhistorisk museum var det tidligere tre slike biblioteker, ett på hvert museum, med faglitteratur innen botanikk, hage, geologi, paleontologi og zoologi.

I 2010 ble disse bibliotekene slått sammen til ett, beliggende i vakre nyoppussede lokaler i Geologisk museum. I tillegg til å være et fag- og forskningsbibliotek for ansatte og studenter, ble biblioteket åpnet for museumsgjester og publikum. Biblioteket er en avdeling av universitetsbiblioteket med navnet Real-fagsbiblioteket, Naturhistorisk museum fra 1. april 2011.

Ved siden av fagbøkene har biblioteket bygget opp en samling med populærviten-

skapelig litteratur om temaer som planter, hagestell, dyr, fugler og fisker, geologi og dinosaurer. Biblioteket har også bøker med naturtema for små og litt større barn. Den populære barneboksamlingen suppleres stadig.

Videre er det mulig å høre fuglekviser eller se en dvd om naturen på pc eller tv i biblioteket. Biblioteket har en stor skjerm der man bl.a. kan se Dagny Tande Lids tegninger, som tidligere var utstilt i Botanisk museum.

Biblioteket har 16 leseplasser, hvorav en med pc som publikum kan bruke for å søke på litteratur eller lese elektroniske tidsskrifter. Det er trådløst nett i biblio-

teket slik at man kan bruke egen pc om man ønsker å arbeide der.

Biblioteket har fortsatt en stor samling av trykte fagtidsskrifter som kan leses på stedet. Vi har også noen populærvitenskapelige tidsskrifter, bl.a. National Geographic (norsk utg.), Illustrert Vitenskap og Norsk Hagetidend.

Biblioteket er åpent i museets åpningstid. Med nasjonalt lånekort kan man låne fra samlingen.

Bibliotekets hjemmeside:

<http://www.ub.uio.no/om/organisasjon/umn/nhm/>

Botanisk-auditoriet totalrestaurert

– Har fått tilbake mer av sin opprinnelige karakter.

Overarkitekt Synnøve Haugen i den nyrestaurerte inngangshallen på Botanisk museum, med auditoriet i bakgrunnen. (Foto: DID)

I første etasje av Botanisk museum skjedde sist vinter store endringer. Den utvendige trappen ble først reparert. Senere ble det innvendige inngangspartiet med foajeen og auditoriet åpnet opp og restaurert. Universitetet i Oslo har brukt ca 600.000 kr på oppgraderingen.

Bygningen ble oppført i årene 1908-1914. Arkitekt var Holger Sinding-Larsen, som også tegnet de to andre museumsbygningene på Tøyen. Han var for øvrig arkitekt for Vålerenga kirke, Holmenkollen kapell, Universitetsbiblioteket på Solli plass, samt Universitetets aula på Karl Johan.

– Vi har åpnet opp nisjene mellom auditoriet og foajeen og satt inn glass, slik at auditoriet blir mye lysere, forteller overarkitekt Synnøve Haugen, Teknisk etat ved

UiO. – På denne måten mener vi å ha gitt denne delen av bygningen mer av sin opprinnelige karakter. Den første tiden var det nemlig åpent mellom auditoriet og foajeen, den gang kalt skuesamlingen. Det var her utstillingen av Dagny Tande Lids tegninger og akvareller sto frem til i fjor, da den ble flyttet til det nye NHM-biblioteket og digitalisert.

Auditoriet har fått samtlige flater totalrenovert. Veggene har fått linoljemaling og fargen er den opprinnelige blekgule. Himlingen har fått en akustisk dempende puss, noe som reduserer etterklangen og gir bedre lydforhold. Bakerst i rommet er utstillingsskapene bygget om i tråd med Sinding-Larsens originaltegninger.

I foajeen er trappeganitten rensert og

brystningspanelene behandlet med spesialferniss. Dette er en overflatebehandling som i dag kun brukes på musikkinstrumenter og finere møbler.

– Fernissen gir en illusjon av eksotisk edeltre, og vi har brukt samme teknikk noen steder i det nyoppussede biblioteket. Arbeidet er utført av malermester Kristian Brenstad som har spesialisert seg på gamle maleteknikker, forteller Synnøve Haugen. Etter ønske fra NHM vil Dagny Tande Lid fortsatt få sette sitt preg på bygningen hun og ektemann Johannes Lid var så knyttet til. De nye, innvendige glassflatene får nemlig en film med avtrykk av en av Tande Lids blomstertegninger – slik at ingen skal unngå å se glasset.

DAG INGE DANIELSEN

Årsmøtereferrat

Botanisk hages Venner 2011

Årsmøte ble holdt tirsdag 8. februar 2011 på Tøyen hovedgård. Til stede var 67 medlemmer ekskl. styret.

A - Konstituering

Som ordstyrer ble fungerende seksjonsleder Brita Stedje foreslått og valgt. Som referent ble sekretær i styret, Bjørg Myklebust, foreslått og valgt. Til å undertegne protokollen ble valgt Runa Merete Vik Williams og Aasta Uri.

B - Årsberetning for 2010

Leder Dag Inge Danielsen leste hovedpunktene i årsmeldingen som ble enstemmig godkjent. Det kom forslag fra salen om at årsberetningen burde legges ut på websiden til BhV i forkant. Dag Inge Danielsen tok dette forslaget til etterretning, og lovet at i alle fall skulle beretningen legges ut snarest mulig etter årsmøtet. I forbindelse med avsetningene til BH kom det ønske fra salen om å bruke penger på innkjøp av flere benker i Botanisk hage. Brita Stedje svarte at når det gjaldt benker i hagen, så var der flere hensyn å ta.

C - Revidert regnskap

Kasserer Hannelive Hjelm Bergland leste opp revisjonsberetningen, og gikk gjennom hovedpunktene i regnskapet på skjerm. Regnskapet ble enstemmig godkjent.

D - Forslag til vedtektsendringer

Forslag nr 1 fra styret, endring i vedtektene om sammensetning av styret:

Foreningen ledes av et styre på 5 medlemmer med tre varamedlemmer. Minst ett medlem/varamedlem rekrutteres fra plantegruppa. Styremedlemmene velges for to år av gangen, slik at to skiftes ett år og to neste år. Lederen er på valg hvert år. Varamedlemmene velges for ett år av gangen. Styret er beslutningsdyktig når det er lovlig innkalt og minst fire styremedlemmer er til stede. Styret konstituerer seg selv med valg av nestleder, kasserer og sekretær. Styrets leder og kasserer har prokura for foreningen.

Begrunnelse:

Med økende aktivitetsnivå og arbeidsmengde i BhV er det ønskelig å få inn ytterligere en person for bedre å kunne fordele arbeidsoppgavene i styret og plantegruppa. Utvidelse av antall varamedlemmer letter også rekruttering av styremedlemmer i BhV. Hvis årsmøtet godkjenner forslaget, er det ønsket at endringen trer i kraft f.o.m. 2011.

Forslaget ble enstemmig vedtatt.

E - Valg

Hanne Lene Skjeklesæther leste opp innstillingen og ledet valget ettersom leder av valgkomitéen, Martina Gaux, og Kerstin Trygg ikke var til stede. Valgkomitéen har bestått av:

- Bjørg Myklebust fra styret
- Kerstin Trygg, medlem utenfra
- Martina Gaux, medlem utenfra

Valgkomiteens innstilling til styre:

Styreleder: Dag Inge Danielsen	Gjenvalg	1 år
Styremedlem: Bjørg Myklebust	Ikke på valg,	1 år igjen
(øremerket sekretær)		
Styremedlem: Hannelive Hjelm Bergland	Gjenvalg	1 år
(øremerket kasserer)		
Styremedlem: Berit Frydenlund	Gjenvalg	2 år
Styremedlem: Tom Sørbø	Gjenvalg	2 år
Varamedlem: Jorid Hustveit	Ny	1 år
(ørem. leder plantegruppe)		
Varamedlem: Gro Trangerud	Gjenvalg	1 år
Varamedlem: Anne R. Smedsrud	Ny	1 år

Styret er utvidet med ett varamedlem (Anne R. Smedsrud) i henhold til pkt. D. Kasserer Hannelive Hjelm Bergland tar gjenvalg for ett år, slik at styret er i takt med vedtektene, at to styremedlemmer er på valg neste år og to året deretter.

Valgkomiteens innstilling til ny valgkomité:

- Berit Frydenlund fra styret
- Gunnar Klevjer fra guidegruppa
- Berit Velsvik fra plantegruppa

Valgkomiteens innstillinger ble enstemmig vedtatt.

Årsmøtet godkjente forslag fra salen Guri Heitmann Müller som revisor.

F - Kontingendringer

Ingen.

G - Innkomne forslag

Forslag nr 2 fra styret, godtgjørelse for styreverv: I vedtektenes paragraf 4 siste avsnitt heter det: «Styret skal godtgjøres. Honoraret fastsettes på årsmøtet og får virkning for avsluttet årsmøteperiode». Forslag til årsmøtevedtak: Styrets leder, sekretær, kasserer og leder av plantegruppa får en engangsgodtgjørelse på kr. 4000 pr. person. Øvrige medlemmer av styret får en engangsgodtgjørelse på kr. 3000 pr. person. Redaktør av Palmebladet honoreres med kr. 6000 pr. utgivelse uavhengig av om vedkommende sitter i styret eller ei.»

Der kom kommentarer fra salen at det burde være større forskjell i honorering mellom leder, kasserer og resten av styret. Dette ble begrunnet med ulik arbeidsbyrde. Det ble ikke fremmet forslag om annen godtgjøring fra salen.

Forslag nr. 2 ble vedtatt av årsmøtet etter avstemming.

Foredrag

Det var servering av kaffe, te og kaker i pausen etter at den formelle delen var ferdig. Årsmøtet ble avsluttet med foredrag av prosjektleder Finn Ervik. Han presenterte det nye veksthuset og planene slik de foreligger i dag.

Oslo, 8. februar 2011

Bjørg Myklebust Runa Merete Vik Williams Aasta Uri

Studentkafeene

Foto: Naturhistorisk museum, Ulla Schindt

...og vi ønsker dere alle
VELKOMMEN TIL KAFEEN!

Nyt en rykende kopp kaffe, en matbit eller forfriskende kald drikke etter hyggelig vandring i hagen...

Åpningstider:
Tirsdag til søndag 11.00 - 16.00

Fra 1. mai:
Mandag til fredag: 10.00 - 18.00
Lørdag og søndag: 11.00 - 18.00

KAFEEN
i Tøyen hovedgård

Vi har råvaren, kunnskapen og erfaringen. Din naturlige partner for et godt resultat!
Bli inspirert på hasselforsgarden.no

HASSELFORS
GARDEN